

Jaume Bover Pujol

Bibliògraf, bibliotecari
i erudit

– *Liber amicorum* –

Edició a cura de
LLUÍS AGUSTÍ i MIQUEL CODINA

EDICIONS **DOCUMENTA** BALEAR

2020

Sumari

Presentació, 11

Pròleg dels editors, 13

Ramón Abad Hiraldo

Recuerdos y reflexiones tras un cruce de caminos, 17

Lluís Agustí

El destí de Lars Bergkvist, 31

Juan Miguel Álvarez Martínez

L'aportació de Jaume Bover a la premsa local d'Andratx, 35

Daniel Buján

Unha entrañable lemranza, 41

Javier Campillo Galmés

En Jaume Bover, una veu que clamava al desert, 47

David Carrión

El lápiz de Beslán, 53

Miquel Codina

Felicitació a l'amic, 61

Ángel Díaz Arenas

Marruecos, Mohammed Chukri y su «Couscous tunecino», 65

Nicolau Dols

Andratx (i s'Arracó) en els treballs lingüístics d'Antoni M. Alcover, 77

Assumpció Estivill Rius

L'arxiu personal de Rosa Ricart Ribera o com visitar alguns episodis de la història bibliotecària recent, 93

Mariona Fernández

Relació de retalls, 123

Cecilia Fernández Suzor

El marqués de Casabarata, 127

Margalida Ferrà Ensenyat

A l'amic Jaume Bover, 129

Miquel Ferragut Pujol

Bibliogastronomia, 133

Jerònia Gelabert

Missatge d'una vella amiga, 137

Joan Gómez Escofet

Les biblioteques de la Universitat Autònoma de Barcelona, els anys fundacionals (1968-1976), 139

Omar Hamdoune

L'hirondelle n'est plus revenue, 185

Carlos Hernández Gelabert

A veure, tu no seràs un joven intrépido?, 187

Yolanda de la Iglesia Sánchez

«Respetar y valorar a tus colegas de profesión»: un principio necesario en los códigos deontológicos de las unidades de información, 189

Régine Kempf

Una mente abierta, 195

Dionís Orrit

De paraules i paper, 197

Manuel Jesús Pérez Rodríguez
Filipiniana: objeto y desarrollo de la Sección Filipiniana de la biblioteca del Instituto Cervantes de Manila, 203

Sión Puigserver
El mot amiatat, 217

Pep Ramírez
A en Jaume Bover li dec..., 219

Mateu Ramon i Lidón
Semblança de Jaume Bover, bibliotecari i historiador, 221

Ramon Rosselló
L'amic Jaume Bover i Pujol, 231

Francisca Segura
El patrimonio bibliográfico del Instituto Cervantes, 233

Tresa Serrahima
Aquarel·la, 253

The Telhaoui family
Wealth is not measured by money but rather by friends, 255

Nuria Torres Santo Domingo
Un pequeño vocabulario de cocina, 257

Montse Vallory
Tres records, 265

Nora Vela
Les neules mallorquines com a documents en el temps i en l'espai, 267

Núria Ventura
Cinc hores amb en Jaume... i un cop d'estat a Moscou!, 289

Susanna Vintró
Mallorca, Barcelona, Tànger, Mallorca, 297

Annex
Mateu Ramon i Lidón
*Bibliografia de i sobre Jaume Bover i Pujol,
un intent d'aproximació, 299*

Els autors, 367

PRÒLEG DELS EDITORS

Com un bover, les hores passen lentes

(Lema del rellotge de sol de Can Joan Gran, s'Arracó)

El 10 de setembre de 2020 Jaume Bover Pujol va fer 75 anys. Segur que l'aniversari ja es va celebrar d'una manera més o menys tradicional, però un conjunt d'amics i de persones relacionades amb la seva activitat professional i de recerca i divulgació vam pensar que aquest moment s'havia d'assenyalar d'una forma especial, i se'ns va acudir dedicar-li aquest *liber amicorum*, publicació que honora la seva trajectòria vital, intel·lectual i professional i que, a més, vol deixar testimoni de la colossal dimensió del destinatari i omplir un buit que creiem que es va produir quan ara ja fa deu anys en Jaume es va jubilar i potser no va tenir el comiat que la seva alçada professional reclamava.

Trobar la mesura per glossar la figura d'en Jaume no és fàcil. Els autors d'aquest pròleg segur que tendiríem a la hipèrbole i creiem que la podríem justificar. La seva tasca com a mestre, bibliotecari, bibliògraf, erudit i divulgador dels més distints aspectes de la realitat balear i, sobretot, la seva dimensió humana justifiquen els elogis més encesos. Podríem dedicar-nos-hi amb detall i allargar més enllà del convenient aquesta introducció, però això serà innecessari perquè el retrat calidoscòpic dibuixat per les 36 aportacions recollides en aquest *liber amicorum* acaba donant una imatge molt més exacta i interessant de qui és en Jaume.

Nosaltres ens limitarem a oferir una nota biogràfica ben breu: fill d'emigrants raconers, Jaume Bover Pujol va néixer a Alsàcia, al cor d'Europa, el 1945, el mateix any en què finalitzava la Segona Guerra Mundial. Amb pocs anys de vida, va tornar ell sol a s'Arracó per viure amb la seva padrina una infància difícil, però, malgrat tot, va poder cursar estudis que van acabar en una llicenciatura en Filosofia i Lletres i una posterior diplomatura en Biblioteconomia i Documentació.

Si bé va exercir de mestre durant un temps, la seva activitat professional ha estat dedicada essencialment als arxius i biblioteques (Biblioteca Bartomeu March de Palma, Institut Català de Bibliografia de Barcelona i Biblioteca Española de Tànger, més endavant de l'Instituto Cervantes) i a la historiografia, amb una atenció especial a la història d'Andratx. Des que es va jubilar la seva producció intel·lectual i documental no ha parat de créixer, i actualment és autor de centenars d'articles i monografies sobre temes tan diversos com la gastronomia i la cuina, la flora i la fauna, l'evolució de les conductes sexuals humanes i la seva consideració, la biblioteconomia i el món del llibre, així com sobre moltes altres matèries, especialment de l'àmbit balear. La magnífica bibliografia que clou aquesta publicació dona bona idea de la magnitud i la importància de la producció científica d'aquest savi raconer. No és per atzar que des del 2013 la biblioteca pública d'Andratx porta el nom de Biblioteca Municipal d'Andratx Jaume Bover.

D'acord amb el seu caràcter viatger i socialment prolífic, el *liber amicorum* que presentem recull aportacions d'arreu del món. Els autors han participat en el projecte generosament i satisfets de poder contribuir a l'homenatge que, de manera secreta, hem anat ordint des de fa més d'un any gràcies a la complicitat d'un grup nombrosíssim de persones, escollides amb criteris de repartiment geogràfic i temàtic. Com tantes altres activitats durant l'any 2020, aquest projecte ha patit dificultats derivades de la pandèmia Covid-19 (arran del confinament, alguns autors fins i tot van perdre els textos i els van haver de refer completament),

i, per altra part, no hem pogut comptar amb professionals i amics que estem segurs que haurien fet aportacions molt interessants, però amb els quals no hem estat capaços de contactar. També estem segurs que hem oblidat algun nom important per a en Jaume, i ens hem de disculpar molt sincerament per aquestes absències. Hem de reconèixer, però, que el conjunt d'autors que finalment hi han participat ens omple de joia, i esperem que en Jaume el consideri un testimoni d'amistat adequat a la seva trajectòria personal i professional.

Com no podia ser d'una altra manera donat el tarannà polifacètic de l'homenatjat, la tipologia de textos d'aquest *liber amicorum* és molt variada: articles professionals, articles erudits, evocacions personals, apunts biogràfics, estudis bibliogràfics, contes, dibuixos o expressions simples, però ben sinceres, d'afecte i amistat. També d'acord amb el que en Jaume ha significat i significa, les llengües que s'hi recullen són moltes: català, castellà, francès, gallec, anglès... Com a editors, no hem volgut intervenir en l'estil i/o format de les aportacions, i hem deixat que els autors s'expressessin com ho consideressin oportú. En aquest sentit, es pot advertir alguna llicència lingüística i estilística que hem de confessar que a nosaltres no ens fa cap nosa. Pel que fa a l'ordenació del contingut, davant la disparitat d'aportacions, hem optat per organitzar el llibre per l'ordre més arbitrari –i possiblement més bibliotecari–, això és, alfabèticament pels cognoms dels autors.

Volem agrair molt especialment l'esforçada i entusiasta col·laboració del Sr. Sisco Fibla Pascual, amic raconer-badaloní que ha fet possible la materialització d'aquest projecte, així com la generosa i fonamental cooperació de l'Ajuntament d'Andratx a través del seu alcalde, el Sr. Joan Manera Jaume, i, particularment, la seva regidora de Cultura, la Sra. Ruth Mateu Vinent.

Així mateix, agraim la desinterassada cooperació dels senyors Mateu Ramon i Marcos Molina, i de la Fundació Toni Catany i del Servei de Biblioteca i Documentació de la Universitat de les Illes Balears.

Així mateix, agraïm a l'equip de Documenta Balear el magnífic i pacient treball d'edició i publicació.

Finalment, però no menys important i obvi, donem les gràcies a tots els autors per la seva disponibilitat i les seves contribucions!

Estimat Jaume, amb motiu del teu 75è aniversari, et dediquem aquest llibre com a celebració de l'amistat i del mestratge que tan generosament ens has ofert a tots els que hi hem col·laborat, i a tants altres que malauradament no hi hem inclòs malgrat la nostra voluntat. No tenim cap altre propòsit que festejar la teva qualitat humana i intel·lectual, ajudar a posar en relleu la teva obra extraordinària i fer-te arribar els millors desitjos per tot allò que el futur et tingui destinat.

Amicitia vera illuminat!

Lluís Agustí
Miquel Codina